

SPORDIPROGRAMM 2021–2024

Tulemusvaldkond	Kultuur ja sport
Tulemusvaldkonna eesmärk	Kultuuripoliitika eesmärk on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ning luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ja mitmekesise kultuuriruumi arenguks ning kultuuris osalemiseks. Spordipoliitika eesmärk: liikumisel ja spordil on oluline ja kasvav roll eestimaalaste elujõu edendamisel, rikka elukeskkonna loomisel ning Eesti riigi hea maine kujundamisel.
Valdkonna arengukava	Arengustrateegia „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“
Programmi nimi	Spordiprogramm
Programmi eesmärk	Tagatud on toimiv spordikorralduse süsteem lähtuvalt Euroopa spordi mudelist.
Programmi periood	2021.–2024. aasta
Peavastutaja (ministeerium)	Kultuuriministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	

Sissejuhatus

Spordijuhtimine on Eestis detsentraliseeritud ning eraõiguslike juriidiliste isikutena tegutsevad spordiorganisatsioonid on oma otsustes iseseisvad. Riigi ja kohalike omavalitsuste roll on õigusaktide, toetuste ja investeeringute kaudu luua spordiorganisatsioonidele tegutsemiseks ja elanikkonna liikumisharrastuse edendamiseks soodsad tingimused. Eesti spordipoliitika visiooni, üleriigilised eesmärgid ja prioriteetsed arengusuunad määrab kindlaks Riigikogus kinnitatud arengustrateegia „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“ (edaspidi „Sport 2030“). „Sport 2030“ kohaselt on sport ja liikumine kõikide demograafiliste ja sotsiaalsete sihtgruppide tegevuse tervistava, hariva, meelelahutusliku ja sotsiaalse toimega osa, mis mitmekesistab kultuuri ja noorsootööd ning panustab lõimumisse, tööhõivesse ja majandustegevusse.

Spordiorganisatsioonide roll on sporditegevuse sisuline korraldamine. Eestis ei tegutse ühtegi riiklikku spordiorganisatsiooni ega asutust. Kultuuriministeerium on Tehvandi Spordikeskuse SA üks asutajatest ja Jõulumäe Tervisespordikeskuse SA ainuasutaja. Spordi katusorganisatsioon on Eesti Olümpiakomitee (edaspidi EOK), millel on 31.12.2019 seisuga 125 liiget, sh 70 spordialaliitu, 18 üleriigilist spordiühendust, 19 piirkondlikku liitu ja 18 füüsilist isikut.

„Sport 2030“ on kõikide spordivaldkonna tegevuste kavandamise alus. Spordivaldkonna riiklike tegevuste elluviimise eest vastutab Kultuuriministeerium ning tegevused ja teenused kavandatakse spordiprogrammis. Spordi valdkonna eesmärgid saavutatakse mitmete teiste valdkondade eest vastutavate ministeeriumide, kohalike omavalitsuste ning era- ja kolmanda sektori tegevuste elluviimise koosmõjus. Spordiprogrammi Kultuuriministeeriumi tegevustes ja teenustes kajastuvad ka Tehvandi Spordikeskuse, Jõulumäe Tervisespordikeskuse ning avalik-õigusliku juriidiliste isiku Eesti Kultuurkapitali spordiga seotud tegevused, ressursid ja pakutavad teenused.

Programmi juhtimiskorraldus

Spordiprogrammi koostamise ja elluviimise eest vastutab ning seiret koordineerib Kultuuriministeerium spordi asekancleri juhtimisel. Ministeerium kavandab programmi eesmärgid lähtuvalt strateegiast „Sport 2030“. Elluviidavad tegevused ja prioriteedid lähtuvad Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ülesannetest, on kooskõlas riigieelarve strateegia protsessiga nelja aasta lõikes ning täpsustatakse ühe aasta lõikes riigieelarve protsessis. Kultuuriministeerium uuendab ja pikendab programmi ühe aasta võrra igal aastal, mis tagab kooskõla riigi eelarvestrateegia perioodi ja riigieelarveliste vahenditega.

Strateegiadokumendi „Sport 2030“ kohaselt koostab ja esitab Kultuuriministeerium alates 2016. aastast igal aastal Vabariigi Valitsusele ning Riigikogule ülevaate strateegia elluviimisest. Kultuuriminister peab aruande kohta ka aastat kokkuvõtva kõne Riigikogus.

Spordiprogrammi rakendamiseks, mis keskendub Kultuuriministeeriumi rahastatavatele tegevustele, koostab ministeerium igal aastal lisaks tulemusaruande, mis esitatakse Rahandusministeeriumile riigi eelarvestrateegia koostamise protsessis. Peale riigieelarve kinnitamist Riigikogus ja riigieelarve vahendite täiendavat liigendamist Vabariigi Valitsuses, avalikustatakse ministri kinnitatud programmid ministeeriumi veebilehel.

Programmi eesmärk, mõõdikud ja eelarve

Programmi eesmärk tuleneb „Sport 2030“ peamisest eesmärgist: liikumisel ja spordil on oluline ja kasvav roll eestimaalaste elujõu edendamisel, elukeskkonna rikkuse loomisel ning Eesti riigi hea maine kujundamisel.

Spordiprogrammi eesmärk täpsustab Kultuuriministeeriumi rolli: tagatud on toimiv spordikorralduse süsteem lähtuvalt Euroopa spordi mudelist.

Tulemusvaldkonna ja programmi mõõdikud

Mõõdik, sh allikas	Algtase (viimane teadaolev tase)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
--------------------	--	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Liikumisharrastusega regulaarselt (2x nädalas 30 min) tegelevate inimeste osakaal 16–64 vanusegrupist, % (Tervise Arengu Instituut)	40,2 (2018)	Ei mõõdeta	47	Ei mõõdeta	50
Spordiorganisatsioonide arv (Eesti spordiregister)	2661 (2019)	2700	2700	2700	2700
Harrastajate arv spordiklubides ja spordikoolides (Eesti spordiregister)	184 481 (2019)	192 000	196 000	200 000	204 000
Spordiklubides ja spordikoolides sporti harrastavate 5–19 aastaste noorte osakaal kogu vanusegrupist, % (Eesti spordiregister, Statistikaamet)	52,15 (2019)	55	56,5	58	59,5
Treenerikutsete arv (Eesti spordiregister)	3400 (2019)	3 450	3 475	3 500	3550

Programmi eelarve

KULUDE JA INVESTEERINGUTE JAOTUS MEETMETE JA PROGRAMMI TEGEVUSTE VAHEL (eur)	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Spordiprogramm	47 373 552	32 559 049	32 728 921	32 876 097
Liikumisharrastuse edendamine	8 105 908	2 102 996	2 102 719	2 100 360
Organiseeritud liikumisharrastuse poliitika kujundamine, toetamine ja arendamine	8 105 908	2 102 966	2 102 719	2 100 360
Saavutusspordi edendamine	39 267 644	30 456 083	30 626 202	30 775 737
Ausa spordi ja sporditurvalisuse tagamise poliitika kujundamine, toetamine ja arendamine	284 197	288 935	291 191	293 447
Saavutusspordi poliitika kujundamine, toetamine ja arendamine	38 983 447	30 167 148	30 335 011	30 482 290

Olukorra lühianalüüs

Spordi riikliku andmebaasi (edaspidi spordiregister) kohaselt oli Eestis 2019. aastal ligi 2500 spordiklubi, 440 spordikooli, üle 3300 spordiobjekti ja ligi 3400 treenerikutsega treenerit.

Eestis on hea ja toimiv spordiorganisatsioonide võrgustik, spordiregister, mis võimaldab teha tõenditel põhinevat spordipoliitikat ning Euroopa üks paremaid treenerite kutsekvalifikatsiooni süsteeme.

EOK liikmeskonda kuuluvate spordialaliitude peamine eesmärk, mis haakub otseselt ka „Sport 2030“ eesmärkidega, on Eesti sportlaste ja võistkondade tulemuslik ja väärikas esindatus rahvusvahelistel tiitlivõistlustel. Tagamaks saavutusspordi arendamiseks soodsaimat keskkonda, on Kultuuriministeerium alates 2015. aastast läbi viinud spordireformi, mille käigus on oluliselt korrastatud spordi rahastamise aluseid. Spordi rahastamise korrastamisega jätkatakse. Spordireformiga seonduvalt käivitati 2019. aastal koostöös EOK-ga Team Estonia projekt, mille eesmärk on tagada kõikidele olümpiamängude ja maailmameistrivõistluste (OM distsipliinidel) esikümne potentsiaaliga sportlastele piisav ettevalmistus ning osalemine tiitlivõistlustel koos kvaliteetsete tugiteenustega.

2019. aastal võitsid eesti sportlased tiitlivõistlustelt 163 medalit, millest ainult 19 võideti olümpia distsipliinidel. Vaatamata medalite üldarvu kasvule ei ole olümpia distsipliinidel võidetud medalite arv viimastel aastatel kasvanud.

„Sport 2030“ üks neljast suurest eesmärgist on see, et valdav osa elanikest liigub ja spordib. Liikumisharrastajate osakaal Eestis oli 2018. aastal 40,2% ning 2016. aastal 42% (Rahvastiku Tervisekäitumise Uuring). Vabal ajal vähemalt poole tunni vältel tervisespordi harrastamise sagedus soo ja vanuserühma järgi on viimase kahe aastaga langenud.

Probleemiks on laste puudulikud liikumisharjumused. Maailma Terviseorganisatsioon WHO soovib liikuda vähemalt 60 minutit päevas, kuid Eesti lastest ei liigu piisavalt 75%. (Laste liikumisuuring, TÜ liikumislabor 2015) Suure töenäosusega jäävad nad ka täiskasvanuna väheaktiivseks. Samuti on suur probleem laste ülekaalulisus: iga neljas 1. klassi laps on ülekaaluline või rasvunud, keskmine kehakaal on tõusnud juba viimased 15 aastat (Euroopa laste rasvumise seire, TAI, 2015/16). „Sport 2030“ strateegia raames on seatud eesmärk, et 2030. aastaks on Eesti jõudnud liikumisaktiivsuses Põhjamaade tasemele.

Viimastel aastatel on jõudsalt kasvanud harrastajate arv spordiklubides ja spordikoolides. Kui 2012. aastal oli harrastajana märgitud 130 839 inimest, siis 31.12.2019 seisuga oli see arv 184 481. Spordiklubides ja spordikoolides sporti harrastavate 5–19aastaste noorte osakaal kogu vanusegrupist moodustas 2019. aastal 52,15%. Samuti on kasvanud spordiorganisatsioonide (sh spordiklubide) arv 2302-lt 2661 organisatsioonini (sisaldab nii tegutsevaid kui ka mittetegutsevaid organisatsioone¹). Selle statistika põhjal saab järeldada, et liikumisaktiivsuse kasvu ei suudeta tagada vaid organiseeritud sportimise korraldamisega.

Spordiaususe valdkonnas on peamine asutus sihtasutus Eesti Antidoping (edaspidi EAD), mis loodi 19.04.2007. Asutusel on kolm tegevussuunda: dopingukontrollide läbiviimine, antidopingualane koostöö ja teavitustöö ning antidopingualane kohalik ja rahvusvaheline koostöö. 2019. aastal alustati EAD ümberkujundamist, mille tulemusena loodi 18.09.2019 uus sihtasutus Eesti Antidoping ja Spordieetika Sihtasutus (edaspidi EADSE). Selle põhikirjalised eesmärgid on edendada Eestis diskrimineerimisvaba, eetilist ja ausat sporti, sh aidata kaasa:

1. dopingu kasutamise ennetamisele;
2. spordivõistlustega manipuleerimise ennetamisele;
3. diskrimineerimise, väärkohtlemise, ahistamise jm ennetamisele spordis;
4. spordivõistlustel osalejate turvalisuse tagamisele;
5. muude spordis esinevate spordi ausust ohustavate probleemide lahendamisele.

2020. aasta alguses viiakse lõpule EAD ja EADSE liitumine. 2020. aasta alguses pärast spordiseaduse jõustumist lisandub EADSE vastutusalasse ka Euroopa Nõukogu spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse konventsioonist tuleneva riikliku kontaktpunkti ülesannete täitmine. Sporditurvalisuse valdkonnas vastutab 2016. aastal vastuvõetud jalgpallivõistlustel ja teistel spordiüritustel turvalisust, julgeolekut ja teenindamist käsitleva Euroopa konventsiooni rakendamise eest Politsei- ja Piirivalveamet.

Eestis toimub igal aastal sadu spordiüritusi, mis lisaks kohaliku elu rikastamisele ja meelelahutuse pakkumisele omavad mõju ka Eesti ja piirkonna majandusele. Rahvusvaheliste võistluste korraldamist Eestis toetavad riik, kohalikud omavalitsused, erasektor ja ka spordiorganisatsioonid ise. Riik ja kohalikud omavalitsused on loonud hea taristu rahvusvaheliste võistluste korraldamiseks. Eesti spordiorganisatsioonid on läbi aegade korraldanud kõrgetasemelisi rahvusvahelisi spordivõistlusi väga heal tasemel. Viimastel aastatel on Eestis toimunud mitmeid tiitlivõistlusi nagu näiteks iluuisutamise juunioride maailmameistrivõitlused 2020. aastal, murdmaasuusatamise maailmakarika sarja etapp Otepääl 2019. aastal ning curlingu Euroopa meistrivõitlused Tallinnas 2018. aastal. Lisaks tiitlivõistlustele toimuvad Eestis regulaarselt sellised tuntud võistlused nagu Tallinna Maraton, Tartu Maraton, Rally Estonia ja Simple Session. Samas on viimastel aastatel lumepuudust tõttu ära jäänud mitmed spordivõistlused nagu näiteks kahevõistluse MK etapp ja laskesuusatamise EM. See tõttu on Eestil, kohalikel omavalitsustel ja ettevõtetel jäänud saamata märkimisväärne tulu väliskülastelt ning ohtu sattunud Eesti maine hea talispordivõistluste korraldajana.

¹ Spordiorganisatsioon on mittetegutsev, kui ta on vastava sisulise info edastanud Eesti spordiregistrile.

Meetmed, tegevused ja teenused

Meede 1. Saavutusspordi edendamine

Eesmärk: Eesti on rahvusvahelisel tasandil tulemuslikult ja väärikalt esindatud

Meetme mõõdikud

Mõõdiku nimi	Algtase (viimane teadaolev tase)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
Täiskasvanute tiitlivõistlustel olümpiamängude distsipliinidel saavutatud kohad 1–10 (Eesti spordiregister)	24 (2019)	34	36	36	36
Täiskasvanute tiitlivõistlustel mitte olümpiamängude distsipliinidel ja spordialadel saavutatud kohad 1–10 (Eesti spordiregister)	256 (2019)	260	260	260	260
Noorte ja juunioride tiitlivõistlustel olümpiamängude distsipliinidel saavutatud kohad 1–10 (Eesti spordiregister)	77 (2019)	82	86	86	86
Noorte ja juunioride tiitlivõistlustel mitte olümpiamängude distsipliinidel ja spordialadel saavutatud kohad 1–10 (Eesti spordiregister)	278 (2019)	250	250	250	250
Täiskasvanute tiitlivõistluste olümpiamängude distsipliinidel finaaltourniiridel osalenud suurekoosseisuliste võistkondade arv (Eesti spordiregister)	2 (2019)	2	1	2	0*
Täiskasvanute tiitlivõistluste mitte olümpiamängude distsipliinidel ja spordialadel finaaltourniiridel osalenud võistkondade arv (Eesti spordiregister)	1 (2019)	1	1	1	1

Noorte ja juunioride tiitlivõistluste olümpiamängude distsipliinidel finaaltourniiridel osalenud suurekoosseisuliste võistkondade arv (Eesti spordiregister)	1 (2019)	2	2	3	3
Noorte ja juunioride tiitlivõistluste finaaltourniiridel mitte olümpiamängude distsipliinidel ja spordialadel osalenud võistkondade arv (Eesti spordiregister)	0 (2019)	1	1	1	1
Eestis läbiviidud olümpiamängude distsipliinide rahvusvaheliste tiitlivõistluste arv (Eesti spordiregister)	13 (2019)	20	20	20	20
Eestis läbiviidud mitte olümpiamängude distsipliinide ja spordialade rahvusvaheliste tiitlivõistluste arv (Eesti spordiregister)	18 (2019)	20	20	20	20

* 2024. aasta on olümpiamängude aasta ning sel aastal ei toimu eraldi suurekoosseisulistele sportmängude võistkondadele Euroopa ega maailmameistrivõistlusi. Arvestades Euroopa-sisest konkurentsi olümpiakohtadele ei ole Eesti võistkondade osalemine hetke olukorda arvestades realistlik.

Tegevus 1.1. Saavutusspordi poliitika kujundamine, toetamine ja arendamine

Eesmärk: tagatud on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline keskkond saavutusspordi arendamiseks

Tegevuse möödikud

Möödiku nimi	Algtase (viimane teadaolev tase)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
Tegutsevate spordiorganisatsioonide arv (Eesti spordiregister)	2 329 (2019)	2350	2350	2350	2350
Riigi sihtasutuste sporditaristu on rahvusvahelisel tasemel (Kultuuriministeerium)	Jah (2019)	Jah	Jah	Jah	Jah
Kultuuriministeeriumi tööplaani ülesanded on täidetud (Kultuuriministeerium)	Jah (2019)	Jah	Jah	Jah	Jah
Toetatavate kõrgema kategooria treenerite brutopalgade suhe Eesti keskmisesse palka (Kultuuriministeerium, Rahandusministerium)	0,71 (2019)	0,91	0,99	1,00	1,00

Tegevuse kirjeldus

Saavutusspordi poliitika kujundamine ja toetamine ning tingimuste loomine spordiga tegelemiseks on Kultuuriministeeriumi spordivaldkonna peamine roll ja ülesanne. Spordialaliitude, -klubide ja -koolide ning teiste spordiühendustega on Eestis toimiv spordikorraldus, mis tagab võimalused nii noortele kui ka täiskasvanutele harrastus- või tippspordiga tegelemiseks. Ajakohastatud sporditaristu kaudu luuakse kõikjal Eestis tingimused nii saavutusspordi arenguks kui ka liikumisharrastusega tegelemiseks. Tegevuse kaudu toetatakse riiklikult spordiorganisatsioonide harrastus-, tipp- ja noortespordi arendamist, rahvusvaheliste spordiürituste korraldamist, antakse investeeringutoetusi uute spordirajatiste ja lähiliikumispaiakade ehitamiseks ning olemasolevate ajakohastamiseks.

Arenguvajadused

Team Estonia on 2018. aastal Eesti Olümpiakomitee poolt ellu kutsutud Eesti tippspordi edendav projekt, mille eesmärk on läbi sportlaste toetamise ja neile igakülgse ettevalmistuse tagamise olümpiamängudel ja teistel rahvusvahelistel tiitlivõistlustel medalite võitmine. Selleks, et Eesti sportlased ja võistkonnad oleksid jätkuvalt maailma konkurentsivõimelised on vaja oluliselt suurendada võrreldes praegusega taustajõudude ja tugiteenuste mahtu ja kvaliteeti, suurendada tiitlivõistluste-eelsete treeninglaagrite ja treeningpartnerite arvu, tõsta treenerite igapäevast kaasatust nii ettevalmistavas faasis kui ka tiitlivõistlustel ning suurendada spordialaliitude võimekust regulaarselt tegeleda ja toetada erinevaid andekaid sportlasi ja võistkondi.

Kutsega treenerite arv on püsinud viimastel aastatel stabiilsena, kasvades näiteks 2019. aasta jooksul 51 inimese võrra. Treeneritele väärilise töötasu tagamine on üks prioriteetseid valdkonna eesmärke. Alates 2015. aastast on spordiorganisatsioonidele eraldatud treenerite tööjõukulude toetust, mille eesmärk on aidata spordiorganisatsioonidel tagada treeneritele sotsiaalsed garantiid ning treenerite palga viimine koos spordiorganisatsioonidega Eesti keskmisele tasemele. Alates 2018. aastast kehtib põhimõte, et riik toetab 1,1 miljoni treeningtunni läbiviimist ja kuni 50% treeneri brutotasust, mille ülejäänud osa katavad spordiorganisatsioonid. Treeneritesse panustamine kannab endas laiemat ühiskondlikku rolli. Treenerite palga kasvades on võimalik tagada vajalik inimressurss, kes aitab noortes kasvatada spordiarmastust ning arendab nende kehalisi võimeid ja oskusi, mis aitab omakorda suurendada sporti harrastavate inimeste arvu ja viia ellu riigi huvi spordi ning laiemalt liikumisharrastuse edendamisel. Eesmärk on 2023. aastaks viia toetatavate kõrgema kategooria (vähemalt 5. kutsetase) treenerite brutopalgaga suhe Eesti keskmise palgani. Lisaks tuleb arvestada, et viimastel aastatel on tõusnud toetust saavate treenerite arv, mistõttu tuleb hakata järgnevatel aastatel tõstma riigi poolt toetatavate treeningtundide arvu tagamaks, et spordiklubidele ei langeks liiga suurt koormust. Seetõttu peaks 2021. aastal tõstma riigi poolt toetatavate treeningtundide piirmääraks 1 150 000 treeningtunnini, 2022. aastal 1 200 000 treeningtunnini, 2023. aastal 1 250 000 treeningtunnini ning 2024. aastal 1 300 000 treeningtunnini.

Kultuuriministeerium on Tehvandi Spordikeskuse SA üks asutajatest ja Jõulumäe Tervisespordikeskuse SA ainuasutaja. Tehvandi Spordikeskuse SA koosseisu kuulub Tehvandi Spordikeskus Otepää, Kääriku spordikeskus Käärikul ning Tartumaa Tervisespordikeskus Elvas. Riik on läbi aegade arendanud eelpool nimetatud keskusi ning kujundanud nendest kõrgel tasemel rahvusvahelistelt tunnustatud mitmekesised treening- ja võistluskeskused nii saavutussportlastele kui harrastussportlastele. Selleks, et olla atraktiivne ja konkurentsivõimeline võrreldes teiste riikidega, on vaja keskusi jätkuvalt arendada. Jõulumäe Tervisespordikeskuses on vaja kaasajastada olemasolev tänaseks amortiseerunud peahoone ja infrastruktuur, ehitada multifunktsionaalsed spordimaja, väikemajade kompleks ja rekreatsioonikeskus, rajada pallimängude väliväljakud ja lasketiir, arendada välispordiobjekte ning laiendada asfaltkattega liikumistrada. Selleks, et Tehvandi Spordikeskuses tagada valmisolek korraldada rahvusvahelisi talispordivõistlusi sõltumata ilmast ning pikendada võistluste ja laagrite hooaega, on vaja tösta kunstlume tootmisevõimekust ja soetada kunstlume tootmiseks spetsiaalne konteiner, mis on olemas juba paljudes tunnustatud talispordikeskustes üle Euroopa. Tartumaa Tervisespordikeskus on olnud läbi aegade oluline koht laskespordiga tegelemiseks, kuid sealne taristu amortiseerunud ning vajab uuendamist. Samuti on oluline paranda tingimusi liikumisharrastusega tegelemiseks piirkonnas.

Kultuuriministeerium toetab kahe toetusmeetme kaudu rahvusvaheliste spordivõistluste korraldamist. Samas on viimasel ajal toimunud võistlusi, mis on olnud riigile olulised, aga mida ei ole olnud võimalik toetada olemasolevatest meetmetest. Need sündmused vajavad individuaalset lähenemist ja selliseid võistlusi on toetatud sihtotstarbeliselt Vabariigi Valitsuse reservist. Sellisteks võistlusteks on olnud näiteks Rally Estonia ja meeste võrkpalli Euroopa meistrivõistluste finaaltorniiri alagrupi mängude korraldamine Eestis 2021. aastal. Oluline on jätkata rahvusvaheliste võistluste regulaarset toetamist Kultuuriministeeriumi kahest meetmest, aga samas tuleb leida vajadusel lisavõimalusi ning toetada olulisi rahvusvahelisi võistlusi ka Vabariigi Valitsuse sihtotstarbeliste eriootsustega.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- Vabariigi Valitsus otsustas 2018. aastal, et 2019. aastast käivitatakse koondise tasemel sportlastele ja edukatele võistkondadele toetusüsteem Team Estonia. Koostöös EOK ja spordialaliitudega on välja töötatud Team Estonia arendamise põhimõtted, mida analüüsitakse jätkuvalt. Valitsus otsustas toetada Eesti spordikoondist edendavat Team Estoniat 2020. aastal 3 miljoni euroga, mis on 2 miljonit enam kui 2019. aastal. Team Estonia eesmärk on toetada medalite võitmist olümpiamängudel ja tõsta tippspordi kaudu Eesti tuntust. Perioodil 2021. - 2024. aastatel suurendatakse Team Estonia toetust, et Eesti sportlased ja võistkonnad oleksid rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised.^{2*}
- Perioodil 2021.-2024. suurendatakse treenerite tööjõukulu toetust ning tõstetakse 2018. aastal kinnitatud 1,1 mln toetatava treeningtundide mahtu. Aastatega suureneb treenerite arv, laste arv spordiklubides ja sellest tulenevalt ka treenerite poolt antavate treeningtundide maht. 2023. aastaks on võetud eesmärk, et toetatud täiskohaga töötavate treenerite palk peaks olema võrdne Eesti keskmise palgaga.*
- Koostöös EOK-ga analüüsitakse programmi perioodil rahvusvahelise või riikliku tähtsusega spordiobjektide olemasolu ja seisukorda. Riik aitab vajadusel finantseerida ka spordiobjekte, mis on kohaliku tähtsusega, kui selleks on mõjusad regionaalpoliitilised argumendid ning tagatud on omavalitsuse kaasfinantseering. 2021. aastal eraldatakse lisavahendeid Hiiumaa spordikeskuse rajamiseks, seoses ehitushinna kallinemisega. Regionaalselt oluliste spordiobjektidena toetatakse 2021. aastal Kohtla-Järve spordikeskust, Loksa spordikeskuse staadionit ja Sillamäe linna spordikompleksi Kalevi staadionit.
- Investeeringutest on olulised veel ka Tehvandi Spordikeskusesse kunstlume tootmise konteineri soetamine, et tagada kõrgel tasemel rahvusvaheliste talispordivõistluste korraldamine Eestis, Jõulumäe Tervisespordikeskuse kaasajastamine ning Tartumaa Tervisespordikeskuses laskespordiga kõrgel tasemel tegelemiseks vajaliku taristu loomine*. 2021. aastal toimub Tartumaa Tervisespordikeskuse väljaehitamise projekteerimine.
- Jätkatakse Eestis toimuvate rahvusvaheliste spordivõistluste korraldamise toetamist. Sealhulgas toetatakse ka võistlusi mis on laiemalt Eestile olulised ja omavad olulist majanduslikku ja sotsiaalmajanduslikku mõju. Näiteks Rally Estonia korraldamise toetamine eesmärgiga saada ka tulevikus WRC ralli korraldamisõigus ja meeste võrkpalli Euroopa meistrivõistluste finaaltorniiri alagrupiturniiri korraldamine Tallinnas 2021. aastal.

Teenused:

Spordiorganisatsioonide ja taristu toetamine

Teenuse kaudu aitab riik kaasa sportlastele ja spordiorganisatsioonidele tingimuste loomisele saavutusspordiga tegelemiseks. Kujundatakse saavutusspordi poliitikat ja toetatakse saavutussporti panustavate EOK, spordialaliitude, spordiklubide, spordikoolide ja riigi osalustega sihtasutuste tegevust ning riiklikult oluliste spordiobjektide rajamist. Riik eraldab spordiorganisatsioonidele tegevustoetust, toetab noortesporti ja spordikohtunike tegevust, rahvusvaheliste spordiürituste korraldamist ning annab treenerite tööjõukulude toetust.

Tunnustamine ja toetamine

² * Tähistatud tegevused eeldavad lisarahastust.

Riik tõstab esile ja tunnustab tulemusliku tegutsemise ja saavutuste eest sportlasi, sporditegelasi ja treenereid. Selleks määratakse riiklikke spordipreemiaid ja -stipendiume ning premeeritakse tiitlivõistlustel tulemuslikult osalenud sportlasi ja nende treenereid.

Spordimeditsiini toetamine

Tegutseb kompetentsikeskus Spordimeditsiini Sihtasutus, kellele antakse toetust sportlastele spordimeditsiiniliste teenuste kättesaadavaks tegemiseks.

Spordiinfo kogumise ja arendustegevuste toetamine

Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutuse toetamise kaudu tagatakse sporditegevuse korraldamiseks ja juhtimiseks vajalik spordistatistika ja analüüs ning treenerite ja sporditöötajate koolitussüsteemi ning treenerite kutsesüsteemi toimimine. Sporditegevuse korraldamise ja juhtimise ning sporditegevuses osalemise tõhustamiseks peetakse arvestust Eesti spordiorganisatsioonide, spordikoolide, spordiehitiste ja treenerite üle. Treenerikutse andmiseks kogutakse ja väljastatakse vajalikku teavet. Tagatakse spordivaldkonna inimestele suunatud koolituste ja spordi valdkonna trendide analüüsi olemasolu. Peetakse ja arendatakse spordiregistrit, kogutakse spordistatistikat ja infoandmeid ning analüüsitakse neid, samuti hallatakse ja arendatakse treenerikutse süsteemi.

Tegevus 1.2. Ausa spordi ja sporditurvalisuse tagamise poliitika kujundamine, toetamine ja arendamine

Eesmärk: tagatud on ausat sporti ja sporditurvalisust toetav keskkond

Tegevuse mõõdikud

Mõõdiku nimi	Algtase (viimane algtase)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
Toimiv ausa spordi ja sporditurvalisuse süsteem (Kultuuriministeerium)	Jah (2019)	Jah	Jah	Jah	Jah
Kultuuriministeeriumi tööplaani ülesanded on täidetud (Kultuuriministeerium)	Jah (2019)	Jah	Jah	Jah	Jah

Tegevuse kirjeldus

Tegevuse raames kujundab Kultuuriministeerium ausa spordi tagamise poliitikat ja toetab Sihtasutuse Eesti Antidoping tegevust. Sihtasutus Eesti Antidoping, mille on loonud EOK, on ausat sporti edendav asutus, kes teeb dopinguvastast võitlust ja dopingukontrolli, korraldab dopinguvastast haridustööd ning arendab rahvusvahelist dopinguvastast koostööd. Antidopingu valdkonda reguleerivad kaks konventsiooni: Euroopa Nõukogu dopinguvastase konventsioon, mille Eesti ratifitseeris 1997. aastal, ja UNESCO spordis dopingu kasutamise vastane rahvusvaheline konventsioon, millega Eesti liitus 2007. aastal. Need konventsioonid loevad üles riikide valitsuste kohustused dopinguvastases võitluses. 2016. aastal avati allakirjutamiseks Euroopa jalgpallivõistlustel ja teistel spordiüritustel turvalisuse, julgeoleku ja teenindamise lõimitud lähenemisviisi käsitleva Euroopa Nõukogu konventsioon, mis asendab eelmist, 1985. aastal sõlmitud jalgpallivõistluste ja teiste spordiürituste pealtvaatajate vägivalda ning muid korrariikumisi käsitlevat Euroopa konventsiooni. Eesti on uue konventsiooni heaks kiitnud 14.10.2019 ja ratifitseerinud 16.12.2019. Konventsiooni rakendamise tegeleb Politsei- ja Piirivalveamet.

Kokkuleppemängude ja spordis väärkohtlemise vastase võitlusega ei tegele praegu otseselt ükski organisatsioon. Kokkuleppemängude vastases võitluses juhinduvad riigid Euroopa Nõukogu konventsioonist spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse kohta. Eesti allkirjastas konventsiooni 2016. aastal, kuid ei ole seda veel ratifitseerinud. Väärkohtlemise vastases võitluses spordi valdkonnas eraldiseisvat rahvusvahelist lepingut ei ole. Spordivaldkond lähtub oma tegevustes laste kaitset seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse kuritarvitamise eest käsitlevast Euroopa Nõukogu konventsioonist, Euroopa Nõukogu naistevastase ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioonist, ÜRO lapse õiguste konventsioonist ning Eestis kehtivatest õigusaktidest ja regulatsioonidest.

Arenguvajadused

- Lähtudes Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA (EADSE) asutamisest tuleb arvestada, et järgnevatel aastatel tuleb EADSE't toetada lisandunud tööülesannete täitmisel, eriti arvestades uurimisvõimekuse väljaarendamist ja koolitussüsteemi laiendamist ka teistele valdkondadele lisaks antidopingule. EADSE'l momendil uurimisvõimekus puudub, kuid lähtudes mitmete riikide praktikast (nt Taani, Soome) oleks uurimisvõimekuse väljaarendamine väga vajalik. Kavandatud spordiseaduse muudatuskavatsuste tulemusena saab EADSE-le anda haldusülesandena ka kokkuleppemängude vastase võitlusega tegelemise. 2020.–2023. aastatel võib EAD reform vajada riigipoolset lisarahastust.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused:

- EADSE arendab uurimisvõimekust, sh „tarka testimist“, ja laiendab ennetustegevusi asutuse haldusalasse jäävates valdkondades.*
- Eesti allkirjastas Euroopa Nõukogu konventsiooni spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse kohta 2016. aastal, kuid ei ole seda ratifitseerinud. Lähtudes Euroopa Liidu (EL) aluslepingutest peab oma liikmesriikidele konventsiooni ratifitseerimise loa andma EL, kuid protsess on jäänud seisma ühe EL-i liikmesriigi vastuseisu tõttu. Siiski on võimalik, et 2020–2024. aastatel EL loa annab, misjärel tuleb Eestil Euroopa Nõukogu konventsiooni spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse kohta ratifitseerimisprotsessiga edasi liikuda.

Teenused:

Ausa spordi ja sporditurvalisuse toetamine

Eesmärk on tagada dopinguvaba aus sport ja liikumisharrastus ning turvaline osalemine spordivõistlustel nii sportlastele kui ka pealtvaatajatele. Ministeeriumi tegevus seisneb õigusruumi loomises, poliitikate ja toetusmeetmete kujundamises, Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA tegevuse toetamises ennetustegevuste ja testimiste läbiviimiseks, kokkuleppemängude Eesti kontaktpunkti loomises ja rahastamises ning koostöö edendamises Politsei- ja Piirivalveameti ja spordiorganisatsioonidega sporditurvalisuse tagamisel.

Meede 2. Organiseeritud liikumisharrastuse edendamine

Eesmärk: liikumisharrastust edendav võrgustik ja liikumist soodustav keskkond on loodud

Meetme mõõdikud

Mõõdiku nimi	Algtase (viimane teadaolev tase)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
Liikumisharrastusega regulaarselt (4x nädalas 30 min) tegelevate inimeste osakaal, % 16–64 vanusegrupist (Tervise Arengu Instituut)	14,3 (2018)	Ei mõõdeta	18	Ei mõõdeta	23

Tegevus 2.1 Organiseeritud liikumisharrastuse edendamine

Eesmärk: liikumisharrastust edendav võrgustik ja liikumist soodustav keskkond on loodud

Tegevuse mõõdikud

Mõõdiku nimi	Algtase (viimane teadaolev tase)	Sihttase 1 (2021)	Sihttase 2 (2022)	Sihttase 3 (2023)	Sihttase 4 (2024)
Toimiv maakondlike spordiliitude ja liikumisharrastust edendavate organisatsioonide võrgustik (Kultuuriministeerium)	Jah (2019)	Jah	Jah	Jah	Jah
Toetatud on igas maakonnas 1–2 tervisespordikeskust (Kultuuriministeerium)	Jah (2019)	Jah	Jah	Jah	Jah
Kultuuriministeeriumi tööplaani ülesanded on täidetud (Kultuuriministeerium)	Jah (2019)	Jah	Jah	Jah	Jah

Tegevuse kirjeldus

Kultuuriministeeriumi otsene vastutus ja roll inimese liikumisaktiivsuse tõstmisel on organiseeritud liikumisharrastuse, noorte huvihariduse/noortesporti (spordialaliidud/spordiklubid) ja tippspordi arendamine ning sporditaristu ja sportimiseks soodsa õigusruumi loomine. Programmi liikumisharrastuse tegevuse raames rakendatakse regionaalsete maakondlike spordikeskuste toetusmeetet ja toetatakse terviseradade võrgustiku arendamist. Poliitikakujundamises edendatakse inimeste liikumisaktiivsuse tõstmisega seotud valdkondade vahelist koostööd ning puuetega inimeste suuremat kaasatust nii liikumisaktiivsusse kui ka saavutussporti.

Arenguvajadused

Eesti inimeste liikumisaktiivsuse suurendamiseks on vajalik tõhusam valdkondade ülene koostöö. Kultuuriministeeriumi ülesanne on tagada elanikele võimalikult head tingimused organiseeritud liikumisharrastusega tegelemiseks, mis on üks oluline osa elanikkonna liikumisaktiivsuse suurendamisest. Koostöö tõhustamine aitab erinevate valdkondade tegevused omavahel kooskõlla viia ning seeläbi võimaldada terviklikumat ning efektiivsemat lähenemist liikumisaktiivsuse probleemi lahendamisel. Vajalikud on valdkondade ülesed kokkulepped, mille elluviimiseks on olemas ühine nägemus ning tegevuskava.

Vajalik on kujundada Eesti Kultuurkapitalist peamine fond, mille kaudu riik rahastab liikumisharrastuse üritusi, rohujuuretasandi sporti jt samasisulisi projekte. Praegune probleem on tippspordi püsirahastuse suur osakaal Eesti Kultuurkapitali eelarvest. Vajadus oleks vabastada Eesti Kultuurkapitali rahalised vahendid liikumisharrastuse ja teiste projektipõhiste liikumis- ja sporditegevuste jaoks ning tippspordi rahastada teiste kanalite kaudu.

Vajalik on maakondade spordiliitude võimestamine koostöös kohalike omavalitsustega. Seejuures on oluline saavutada olukord, kus kohalikud omavalitsused tähtsustavad praegusest enam maakondade spordiliite kui strateegilisi partnereid ning seeläbi panustavad läbi maakonna spordiliidu tegevuste inimeste tervisesse ning heaolusse.

Puuetega inimeste liikumisharrastuse ning spordiga tegelemise tingimuste parandamiseks on vajalik luua valdkondade eest vastustavatele organisatsioonidele head tingimused, et neil oleks võimalik viia ellu valdkonna jaoks olulisi muudatusi ning tegeleda arendustööga. Praegu on probleem puuetega inimeste integreerimine tavapärasesse liikumisharrastuse ning spordisüsteemi, mis on vajalik erinevatele ühiskonnagruppidele võrdsete tingimuste loomiseks ühiskonnaelus osalemiseks.

Programmiperioodi olulisimad tegevussuunad ja uued algatused

- Liikumisaktiivsuse probleemi lahendamiseks on Kultuuriministeerium panustanud rahvastiku tervise arengukava loomisesse, mille üheks osaks on toitumise ja liikumise roheline raamat. Rohelise raamatu kinnitamise järgselt Vabariigi Valitsuses 2020. aastal panustab Kultuuriministeerium rohelises raamatus kirjeldatud meetmete elluviimisesse.
- Jätkatakse puuetega inimeste spordi katusorganisatsioonide võimaluste parandamisega, et kaasata rohkem puuetega inimesi liikumisharrastusse ja võimaldades parimatel sportlastel tegeleda tippspordiga.
- Koostöös kohalike omavalitsustega jätkub maakondade spordiliitude, kui kohaliku tasandi liikumisharrastuse eest vastutavate organisatsioonide, arendamine ja võimestamine. Riik panustab tegevustoetuste kaudu maakondade spordiliitude tegevusse, kes pakuvad teenuseid kohalikule elanikkonnale.
- Programmiperioodil jätkub multifunktsionaalsete, aasta ringi kasutatava jalgpalli sisehallide rajamine. Hallide rajamise peamine eesmärk on tagada kohalikule elanikkonnale mitmekesised sportimisvõimalused, perspektiivis kõikides maakonnakeskustes. 2021. aastal alustatakse hallide rajamisega Pärnus, Rakveres, Kuressaares ja Jõhvis.
- Jätkub regionaalsete tervisespordikeskuste arendamine. Kultuuriministeerium algatas 2019. aastal uue taotlusvooru tervisespordikeskuste toetamiseks. Igas maakonnas on välja valitud kuni kaks tervisespordikeskust, mida järgmise nelja aasta jooksul toetatakse. 2022. aastani jätkub regionaalsete tervisespordikeskuste arendamine olemasoleva toetusmeetme raames.
- Kultuuriministeerium jätkab rahastamissüsteemi korrastamist ja väljatöötamist, sh koostöös Eesti Kultuurkapitaliga. Eesmärk on rahastada tippsporti süsteemselt ning pikema perspektiiviga ja luua senisest enam võimalusi erinevatele liikumisharrastust edendavatele projektidele.*

Teenused:

Organiseeritud liikumisharrastuse toetamine

Kultuuriministeerium edendab liikumisharrastust organiseeritud liikumisharrastusse enim panustavate partnerorganisatsioonide tegevuse ja projektide toetamise ning liikumist soodustava taristu, peamiselt regionaalsete tervisespordikeskuste ja terviseradade arendamise kaudu.